

SITUAČNÁ SPRÁVA O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV V SLOVENSKEJ REPUBLIKE PRE POTREBY 4. KOLA UNIVERZÁLNEHO PERIODICKÉHO HODNOTENIA RADY OSN PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

I. Metodológia prípravy správy

1. Správu vypracovalo Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR v úzkej spolupráci a na základe podkladov vecne príslušných rezortov a inštitúcií v súlade s usmerneniami obsiahnutými v rozhodnutí Rady OSN pre ľudské práva č. 17/119.
2. Pri príprave správy boli zohľadnené aj informácie o priebežnom stave plnenia odporúčaní, ktoré Slovenská republika poskytla v polovici hodnotiaceho cyklu v novembri 2021 (názov dokumentu: Priebežný stav plnenia odporúčaní adresovaných Slovenskej republike v rámci 3. kola univerzálneho periodického hodnotenia Rady OSN pre ľudské práva predkladaný v polovici hodnotiaceho cyklu).

II. Vývoj v oblasti ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike v nadväznosti na tretie kolo univerzálneho periodického hodnotenia

3. V období od roku 2019, ktoré nadväzuje na tretie kolo univerzálneho periodického hodnotenia, došlo v SR v oblasti ochrany ľudských práv k mnohým pozitívnym zmenám.
4. Dňa 4. júla 2023 bol ratifikovaný Opčný protokol k Dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (implementácia odporúčaní č. 1 – 3, 87 – 89). Návrh legislatívnych opatrení bol upravený novelou zákona o verejnom ochrancovi práv, čím sa vytvoril národný preventívny mechanizmus v zmysle ustanovení dohovoru, a ktorého pôsobnosť sa delí medzi tri už existujúce orgány – verejný ochranca práv, komisár pre deti a komisár pre osoby so zdravotným postihnutím.
5. Vláda SR schválila 13. januára 2021 Koncepciu boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024, ktorej hlavným cieľom je presadzovať demokratický právny štát, apelovať na vytváranie silného demokratického a politického prostredia odmietajúceho akékoľvek prejavy extrémizmu a nenávisťných prejavov založených na národnostnej, rasovej, etnickej, náboženskej alebo inej neznášanlivosti.
6. Uznesením č. 674 z 24. novembra 2021 sa vláda SR ospravedlnila za sterilizácie žien v rozpore s právom a odsúdila porušovanie ľudských práv dotknutých žien.
7. Vláda SR sa uznesením č. 367 z 23. júna 2021 ospravedlnila za spôsob zásahu ozbrojených zložiek štátu v Moldave nad Bodvou v roku 2013.
8. Novela zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov účinná od 1. júla 2021 zaviedla možnosť získať odškodnenie od štátu pre obete násilných trestných činov, vrátane sexuálneho násillia už pri začatí trestného stíhania, nie až po jeho právoplatnom skončení (ako to bolo doteraz).
9. Vláda SR schválila 12. januára 2022 Národný akčný plán pre prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2022 – 2027, v ktorom sú opatrenia zamerané na predchádzanie násillia na ženách a domáceho násillia a boja proti nemu.
10. Dňa 13. novembra 2023 schválila vláda SR Národnú stratégiu na ochranu detí pred násillím Detstvo bez násillia pre všetky deti (2023-2029) a príslušný Akčný plán (2023 – 2026) vychádzajúci z národnej stratégie.
11. Opatrenia zamerané na znižovanie nerovností medzi mužmi a ženami a odstraňovanie diskriminácie žien sú obsiahnuté v Stratégii rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí na

roky 2021 — 2027 a v príslušnom Akčnom pláne rovnosti žien a mužov a rovnosti príležitostí na roky 2021 — 2027. V roku 2022 bol prijatý prvý Národný akčný plán zamestnanosti žien na roky 2022 – 2030, ktorý je novým impulzom v oblasti rovnosti žien a mužov (implementácia odporúčaní č. 9, 29 – 36 a odporúčaní č. 136 – 140).

12. Od 1. augusta 2022 je účinný nový zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách.

13. Dňa 19. apríla 2023 bola uznesením vlády SR č. 189 schválená Stratégia prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v Slovenskej republike do roku 2028, súčasťou ktorej je aj vytvorenie mechanizmu na sledovanie hrozieb proti novinárom.

14. V septembri 2023 bol uznesením vlády SR č. 483 schválený Akčný plán Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2024 – 2026. V súlade s jeho plnením zriadilo Ministerstvo kultúry SR Platformu na slobodu tlače a ochranu novinárov.

15. Od júna 2023 platí nová súdna mapa: jedna z najväčších reforiem súdnictva na Slovensku za posledné roky. Z dlhodobého hľadiska možno od novej súdnej mapy očakávať zrýchlenie súdneho konania a zlepšenie kvality súdnych rozhodnutí.

16. Uznesením vlády SR č. 181 zo 7. apríla 2021 bola schválená Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030. K Stratégii boli uznesením vlády SR č. 256 zo 6. apríla 2022 schválené Akčné plány na roky 2022 – 2024.

17. Národná rada SR prijala 27. septembra 2022 uznesenie č. 1635 k pracovnej definícii protirómskeho rasizmu vypracovanej Medzinárodnou alianciou pre pripomínanie holokaustu (IHRA) a prijatej jej členskými štátmi (vrátane Slovenska) 8. októbra 2020.

18. Uznesením vlády SR č. 732 z 8. decembra 2021 bola schválená Stratégia inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní, ktorej výstupom sú akčné plány, vypracovávané v trojročných cykloch. Prvý akčný plán bol vytvorený na obdobie 2022 – 2024.

19. Zákonom č. 370/2019 Z. z. o finančnej podpore činností cirkví, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2020, došlo k rozšíreniu možnosti použitia štátnej podpory napríklad na financovanie výdavkov súvisiacich s bohoslužobnou, výchovnou, charitatívnou a kultúrnou činnosťou cirkví, vrátane mzdových a prevádzkových nákladov.

20. Dňa 7. júna 2023 bola uznesením vlády SR č. 287 uznaná vietnamská menšina, ktorá sa týmto stala 14. oficiálnou národnostnou menšinou na Slovensku.

21. Uznesením č. 461 z 25. augusta 2021 schválila vláda SR Akčný plán ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 - 2025.

22. V súlade s novelou zákona č. 138/2017 Z. z. o Fonde na podporu kultúry národnostných menšín, ktorá vstúpila do platnosti 15. apríla 2022, došlo k navýšeniu príspevku štátu zo štátneho rozpočtu poskytovaného Ministerstvom kultúry SR do fondu na sumu najmenej 8 300 000 eur. V roku 2024 poskytlo Ministerstvo kultúry SR fondu príspevok štátu zo štátneho rozpočtu vo výške 8 800 000 eur.

23. Vláda SR prijala v roku 2020 aktualizáciu Národnej rámcovej stratégie podpory sociálneho začlenenia a boja proti chudobe. Ide o strategický dokument, ktorý vychádza zo Stratégie Európa 2020, ako aj Európskeho piliera sociálnych správ a iných národných koncepcných a strategických dokumentov.

24. Uznesením vlády SR č. 109 dňa 24. februára 2021 bol schválený Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030.

III. Implementácia odporúčaní adresovaných Slovenskej republike v rámci tretieho kola univerzálneho periodického hodnotenia

25. V treťom kole Univerzálneho periodického hodnotenia dostala Slovenská republika 195 odporúčaní, z ktorých 10 neakceptovala a 9 akceptovala čiastočne.

26. Neakceptované odporúčania (4, 5) sa týkali ratifikácie Medzinárodného dohovoru o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a ich rodinných príslušníkov; tento dohovor SR neratifikovala nakoľko jeho obsah nerozlišuje, či ide o osoby s legálnym alebo nelegálnym pobytom na území danej krajiny.

27. Odporúčania týkajúce sa ratifikácie Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu tzv. Istanbulského dohovoru (6, 7, 8, 10) neboli akceptované, nakoľko uznesením č. 1697 z 29. marca 2019 Národná rada Slovenskej republiky požiadala vládu Slovenskej republiky, aby nepokračovala v procese smerujúcom k ratifikácii tohto dohovoru a vykonala všetky úkony súvisiace s oznámením Rade Európy, že Slovenská republika sa nehodlá stať zmluvnou stranou dohovoru.

28. Odporúčanie na prijatie legislatívy schvaľujúcej manželstvo párov rovnakého pohlavia (71) nebolo akceptované s poukazom na čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, na základe ktorého manželstvo je jedinečný zväzok medzi mužom a ženou.

29. Odporúčanie zriadiť nezávislý orgán dohľadu nad políciou (96) nebolo akceptované, nakoľko v otázke nezávislého a nestranného orgánu dohľadu nad políciou boli uskutočnené viaceré zákonné efektívne kroky a v roku 2019 bol zriadený Úrad inšpekčnej služby Slovenskej republiky.

30. Slovenská republika neakceptovala odporúčanie týkajúce sa komplexného programu sexuálneho a reprodukčného zdravia a práv (142), nakoľko v odborných kruhoch neprišlo k vzájomnému konsenzu. Čiastočne plnila odporúčanie „naďalej sa venovať problémom reprodukčného zdravia prostredníctvom Národného programu pre deti a dorast“ (143) vzhľadom na to, že programy sexuálneho a reprodukčného zdravia sú komplexne riešené prostredníctvom Koncepcie špecializovaných odborov pediatrie, pediatrickej gynekológie a gynekológie a pôrodnictva, ako aj platnou vnútroštátnou legislatívou.

31. Odporúčanie založiť nezávislý protikorupčný orgán bolo akceptované čiastočne (79), keďže je splnené od roku 2011 zriadením Národnej kriminálnej agentúry, v štruktúre ktorej bola kreovaná národná protikorupčná jednotka a trestné stíhanie sa vedie pred Špecializovaným trestným súdom, ktorý v roku 2009 prebral pôsobnosť po zrušenom Špeciálnom súde.

32. Čiastočne akceptovaná bola aj požiadavka na obnovenie Národného programu boja proti obchodovaniu s ľuďmi a akčného plánu (109) s poukazom na skutočnosť, že vláda Slovenskej republiky pravidelne od roku 2003 prijíma národné programy boja proti obchodovaniu s ľuďmi (aktuálne je platný Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi 2019 – 2023 a príslušný akčný plán).

33. Slovenská republika čiastočne akceptovala odporúčanie týkajúce sa pokrývania nákladov spojených so sexuálnym a reprodukčným zdravím (144). V zmysle platného právneho poriadku Slovenskej republiky sú náklady spojené s poskytovaním zdravotnej starostlivosti v oblasti reprodukčného zdravia plne hradené, čiastočne hradené a v niektorých prípadoch nehradené z verejného zdravotného poistenia.

34. Čiastočne akceptované boli odporúčania týkajúce sa umelého prerušenia tehotenstva (145 – 147), keďže vnútroštátna legislatíva Slovenskej republiky zakotvuje, že podmienkou vykonania umelého prerušenia tehotenstva je písomný informovaný súhlas po predchádzajúcom poučení.

35. Medzi čiastočne akceptované patrí odporúčanie týkajúce sa diskriminácie rómskych žien v prístupe k sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu a právam (181) s poukazom na skutočnosť, že otázkam zdravotnej starostlivosti a prístupu k sexuálnemu a reprodukčnému zdraviu je zo strany vecne príslušných orgánov Slovenskej republiky venovaná osobitná pozornosť vrátane kreovania špeciálnych mechanizmov na zlepšenie prístupu aj zo strany personálu.

36. Zostávajúce odporúčania adresované Slovenskej republike počas tretieho kola Univerzálneho periodického hodnotenia Slovensko implementuje, ako dokladuje aj priebežná správa o stave plnenia odporúčaní, ktoré Slovenská republika poskytla v polovici hodnotiaceho cyklu v roku 2021. Informácie o ich implementácii sú zoskupené do súhrnných kapitol podľa tematických oblastí, ktoré pokrývajú.

A. Boj proti nenávisným prejavom, diskriminácii, rasizmu, extrémizmu, nárastu intolerancie a radikalizmu (odporúčania č. 37 – 69, 90, 165)

37. K významnému posunu v oblasti boja proti rasizmu a xenofóbii a čiastočne aj s nenávisnými prejavmi založenými na základe rasy, národnosti, etnickej či náboženskej príslušnosti došlo prijatím Koncepcie boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024, ktorú schválila vláda SR uznesením č. 22 z 13. januára 2021 a ktorá sa obsahovo venuje všetkým formám extrémizmu a posilneniu ľudskoprávneho vedomia s cieľom eliminovať predsudky, negatívnu stereotypizáciu a mnohé formy nenávisťi. Súčasťou koncepcie je aj vzdelávanie štátnych zamestnancov a pedagogických zamestnancov v oblasti ľudských práv, zvyšovanie povedomia o negatívach extrémistického a intolerantného konania s cieľom eliminovať diskrimináciu.

38. V roku 2022 bola spracovaná Monitorovacia správa o stave extrémizmu v SR za obdobie rokov 2020 a 2021, ktorá nadväzuje na analýzu a trendy vývoja radikalizácie a extrémizmu v SR a Európskej únii za obdobie rokov 2015 – 2019.

39. V rámci plnenia Koncepcie boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024 sa Protiteroristická centrála Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru podieľala na tvorbe príručky pre prvotínových pracovníkov tematicky zameranej na identifikáciu rizikových faktorov, ktoré môžu mať vplyv na proces radikalizácie s názvom „*Radikalizácia a násilný extrémizmus*“. Informačné kampane pre verejnosť majú za cieľ odstrániť negatívnu stereotypizáciu príslušníkov minorít a bojovať proti nenávisným prejavom.

40. V záujme predchádzania akýchkoľvek nenávisných prejavov voči obyvateľom utekajúcim pred vojnovým konfliktom z Ukrajiny na Slovensko vytvorilo Ministerstvo vnútra SR v spolupráci s občianskym združením DigiQ preventívny materiál „*Nenávisťné prejavy*“, ktorý vysvetľuje podstatu nenávisných prejavov, čo je cieľom ich autorov, kto je ich najčastejšou obeťou, ako im predchádzať a čo robiť v prípade, ak sa niekto stane takouto obeťou. Materiál bol distribuovaný mimovládneho sektoru, zamestnancom štátnej správy a samosprávam pracujúcim s ukrajinskými odídcami.

41. V rámci Policajného zboru je pravidelne vykonávaná preventívna činnosť, ktorej nosnú časť vykonávajú policajti zaradení na úsekoch prevencie okresných riaditeľstiev PZ a krajských riaditeľstiev PZ (ďalej len „preventisti“). Preventisti informujú o tom, čo je protiprávne a čo je trestné, aké sú podmienky, príčiny a následky páchania protiprávneho konania a trestných činov, aké sú špecifiká Trestného zákona, Trestného poriadku a zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch ku kategórii maloletých a mladistvých.

42. Preventisti realizujú prednášky a besedy pre žiakov a pedagógov základných a stredných škôl, na ktorých ich oboznamujú s pojmami ako diskriminácia, rasizmus, predsudok, trestný

čin súvisiaci s extrémizmom, ako i možných následkoch protiprávneho konania. Účelom stretnutí je poukázať na rovnosť všetkých ľudí, rešpektovanie rôznorodosti a podporovanie tolerancie a znášanlivosti.

43. Preventisti sa problematike diskriminácie, rasizmu a extrémizmu venujú aj prostredníctvom celoslovenských projektov, ako „*Detská policajná akadémia*“. Cieľom projektovej kapitoly „*Každý je iný!*“ je informovať o predsudkoch, diskriminácii, rasizme a ponižovaní, usilovať sa o zmenu postojov k tomuto problému, podporovať a šíriť toleranciu a znášanlivosť a poukázať na rovnosť všetkých ľudí pred zákonom. Uvedený projekt sa realizuje od roku 2017.

44. Ministerstvo spravodlivosti SR každoročne poskytuje dotácie na projekty zamerané na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. V roku 2023 bolo prerozdelených 769 500 eur na projekty zamerané na prevenciu extrémizmu, prechádzanie diskriminácie a na vzdelávanie a multi-inštitucionálnu spoluprácu v oblasti pomoci obetiam trestných činov. Medzi podporenými projektmi sú každoročne aj informačné kampane zamerané na boj s diskrimináciou, intoleranciou a extrémizmom.

45. Ministerstvo vnútra SR tiež realizovalo špecializované vzdelávanie zamerané na pomoc obetiam trestných činov extrémizmu a diváckeho násillia.

46. Od roku 2018 je každoročne prostredníctvom krajských riaditeľstiev PZ realizovaný vzdelávací program s názvom „*Trestné činy z nenávisti pre orgány presadzujúce právo*“ tzv. TAHCLE (Training Against Hate Crimes For Law Enforcement), v rámci ktorého sú preškoloňovaní príslušníci Policajného zboru.

47. V rámci operačného programu Efektívna verejná správa bolo v roku 2022 vyškolených 41 preventistov zaradených do vzdelávania s názvom „*Zlepšenie komunikácie s obetami trestných činov*“ v rámci Plánu obnovy a odolnosti. V mesiaci jún 2023 Prezídium Policajného zboru zabezpečilo inštruktážno-metodické zamestnanie pre preventistov za účasti odborníkov z oblasti problematiky extrémizmu, rasizmu a radikalizácie.

48. Koncepcia boja proti radikalizácii a extrémizmu do roku 2024 sa parciálne venuje aj problematike protirómskeho rasizmu a prináša aj jeho pracovnú definíciu. V praxi sa osvedčil projekt zriadenia funkcie policajt – starší referent pre prácu v komunitách. Projekt bol postupne rozšírený z regionálnej na celoslovenskú úroveň a prešiel z pilotnej fázy do rutínnej činnosti ustanovenej príslušným interným predpisom Ministerstva vnútra SR. Činnosť týchto policajtov sa zameriava na preventívne pôsobenie v pridelených komunitách a ich úlohou je predovšetkým rozvíjanie vzťahov s Rómami, ako aj so všetkými zainteresovanými inštitúciami pri riešení rozmanitých problémov v pridelených komunitách.

49. V septembri 2022 prijala Národná rada SR uznesenie č. 1635 k pracovnej definícii protirómskeho rasizmu, v ktorom odporúča vláde SR vykonať analýzu právneho poriadku SR a v prípade potreby pripraviť legislatívne návrhy príslušných právnych predpisov, aby bola v činnosti a pri rozhodovaní orgánov verejnej moci rešpektovaná pracovná definícia protirómskeho rasizmu; aby aktívne prispievala k zaisteniu bezpečnosti rómskych občanov prostredníctvom dôkladnej a štruktúrovanej konzultácie a dialógu s organizáciami občianskej spoločnosti a príslušnými verejnými inštitúciami bojujúcimi proti všetkým formám diskriminácie; aby sa podieľala na úsilí Národnej rady SR pri kultivovaní diskusie vo verejnom priestore, ktoré bude za každých okolností odsudzovať protirómske a nenávistné vyjadrenia i prejavy a bude prinášať racionálne protiargumenty.

50. Úrad splnomocnenca vlády pre národnostné menšiny v spolupráci s relevantnými rezortmi a Výborom pre národnostné menšiny a etnické skupiny vypracoval Akčný plán

ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2021 - 2025, ktorý schválila vláda SR. Akčný plán nadväzuje na predchádzajúci akčný plán na roky 2016-2020 a obsahuje aj aktivity zamerané na boj proti diskriminácii, rasizmu a xenofóbii, ktorým čelia etnické menšiny, najmä Rómovia a kladie dôraz na posilnenie vzdelávania v mediálnom priestore a posilnenie všeobecného vzdelávania smerom k budovaniu inkluzívneho povedomia.

51. Úrad splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny spolupracuje prostredníctvom svojho zástupcu, ako aj zástupcu Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny vo Výbore pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie a aktívne participoval na plnení úloh z doterajších a príprave nových koncepčných materiálov.

52. V zmysle novej právnej úpravy v oblasti mediálnych služieb v zákone č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách, ktorý nadobudol účinnosť 1. augusta 2022, platí, že každá obsahová služba, ktorú poskytuje vysielateľ alebo poskytovateľ audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie, musí rešpektovať ľudskú dôstojnosť, najmä nesmie propagovať násilie a otvorenou alebo skrytou formou podnecovať násilie alebo nenávisť, znevažovať alebo hanobiť na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, majetku, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, narodenia, národného alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine. Podobne, poskytovatelia platformy na zdieľanie videí sú povinní prijať vhodné opatrenia na ochranu verejnosti pred programami, videami vytvorenými užívateľmi a mediálnou komerčnou komunikáciou, ktoré obsahujú vyššie zmienený škodlivý obsah. Taktiež žiadna mediálna komerčná komunikácia nesmie obsahovať ani podporovať diskrimináciu na základe pohlavia, rasy, farby pleti, jazyka, viery a náboženstva, politického či iného zmýšľania, majetku, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, narodenia, národného alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, štátnej príslušnosti, príslušnosti k národnosti alebo k etnickej skupine. Za porušenie vyššie uvedených povinností možno uložiť sankciu.

53. V roku 2022 Ministerstvo kultúry SR v spolupráci s Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch vydalo s cieľom prevencie a informovania dotknutých cieľových skupín informačný leták s názvom „Podozrivé spoločenstvá“, ktorého podstatou je naučiť rozlišovať medzi spoločenstvami bezpečnými (náboženskými aj svetonázorovými) a tými, ktoré dokážu manipulatívne pôsobiť na ľahšie ovplyvniteľné spoločenské skupiny, a tým, hoci aj nepriamo, podnecovať k nenávisti voči iným skupinám (či už náboženským, etnickým, národnostným alebo rasovým). Keďže väčšina takýchto skupín aj v dôsledku pandémie preniesla svoje pôsobenie do online priestoru, pokračovaním spolupráce vyššie uvedených subjektov je vytvorenie metodicko-informačnej príručky s názvom „Prevencia v praxi – Ako rozpoznať bezpečné spoločenstvo v offline a online prostredí“.

54. S účinnosťou od 1. januára 2017 (a následne aj od 1. januára 2018) bola v Trestnom zákone precizovaná definícia tzv. „osobitného motívu“, z ktorého môže byť trestný čin spáchaný. Osobitný motív tak zahŕňa aj spáchanie trestného činu z nenávisti voči skupine osôb alebo jednotlivcovi pre ich skutočné alebo domnelé pohlavie alebo sexuálnu orientáciu. Spáchanie trestného činu z tohto motívu je v zmysle ustanovení Trestného zákona trestným činom extrémizmu.

55. V nadväznosti na teroristický čin na Zámockej ulici v Bratislave, ktorý bol namierený voči LGBTI¹ menšine, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky zorganizovalo okrúhly

¹ Detailnejšie informácie o opatreniach na podporu a ochranu práv LGBTI komunity sa nachádzajú v priebežnej hodnotiacej správe, ktorú SR spracovala v roku 2021

stôl, ktorého sa zúčastnili experti z oblasti justície, prokuratúry, polície, mimovládnych organizácií, akadémié a rovnako školstva. Ako vyplynulo zo stretnutia, legislatíva je postačujúca, no problémy vznikajú s jej aplikáciou v praxi. Následne boli vytvorené pracovné skupiny a závery použité pri vypracovaní návrhu novely Trestného zákona.

56. K hlavným prioritám pripravovanej novely Trestného zákona a Trestného poriadku patrí modernizácia a humanizácia inštitútov trestného práva so zameraním na zavádzanie prvkov restoratívnej justície, harmonizáciu s európskymi trestnoprávnymi štandardami, ako aj zachovanie ľudských práv a slobôd.

B. Odstraňovanie domáceho násillia (odporúčania č. 9, 36, 67, 91, 141)

57. Slovenská republika prijala v roku 2022 Národný akčný plán pre prevenciu a elimináciu násillia na ženách na roky 2022 – 2027, ktorý definuje smerovanie verejných politík za účelom dosiahnutia viditeľnej zmeny v oblasti prevencie a eliminácie násillia na ženách. Akčný plán je záväzným strategickým rámcovým dokumentom, ktorý je rozpracovaný do konkrétnych úloh v štyroch prioritných oblastiach: Ochrana žien zažívajúcich násillie a ich detí; Prevencia násillia na ženách; Integrované politiky a zber údajov a Efektívne postihovania násillia na ženách.

58. Novela zákona o obetiach trestných činov z mája 2021 posilnila práva obetí násillných trestných činov, vrátane obetí domáceho násillia. Súčasťou novely bolo zriadenie siete intervenčných centier. Tento model je založený na previazaní policajnej intervencie s krízovou intervenciou a odbornou pomocou poskytnutou obeti alebo osobe ohrozenej domácim násillím bezprostredne po výskyte domáceho násillia. Polícia do 24 hodín po vykázaní násillnej osoby zo spoločného obydlia informuje intervenčné centrum, a to následne do 72 hodín proaktívne kontaktuje obeť domáceho násillia a ponúkne jej odbornú pomoc.

59. Medzi úlohy intervenčného centra patrí vyhodnotenie hrozby nebezpečenstva ohrozenia života alebo zdravia a zostavenie bezpečnostného plánu. Toto vyhodnotenie zhodnotí efektivitu vykázania a umožňuje stanovenie ďalšieho postupu, napr. presun obeť zo spoločného obydlia, podanie návrhu na vydanie neodkladného opatrenia. Odborne spôsobilé osoby (v odboroch psychológia, sociálna práca a právo) pôsobiace v intervenčnom centre zabezpečujú odbornú pomoc, sprevádzanie obeť v trestnom konaní, ako aj jej právne zastupovanie. Zároveň intervenčné centrum pomáha obeti kontaktovať iné inštitúcie a riešiť osobnú situáciu aj vďaka psycho-sociálnej podpore a poradenstvu. Rozhodnutie využiť alebo nevyužiť tieto služby je v plnej miere ponechané na obeť.

60. Obete domáceho násillia môžu ďalej získať pomoc prostredníctvom akreditovaných subjektov na pomoc obetiam trestných činov.

61. Došlo k predĺženiu lehoty vykázania násillnej osoby zo spoločného obydlia na 14 dní a zároveň aj k rozšíreniu teritoriálnej pôsobnosti zákazu priblíženia vykázanej osoby k ohrozenej osobe na 50 metrov. Policajný zbor tiež zabezpečil preškolenie podriadených policajtov z postupov príslušníkov PZ pri vykázaní osoby zo spoločného obydlia a školenia zamerané na zdokonalenie komunikačných vedomostí a zručností policajtov prvého kontaktu dôležitých pri identifikácii potrieb obetí trestných činov a pri poskytovaní prvotných informácií a práci s obeťami. V rámci uvedených školení bolo v roku 2019 preškolených 248 zástupcov a riaditeľov základných útvarov PZ a v roku 2022 bolo preškolených 330 policajtov prvého kontaktu k téme domáce násillie a komunikácia s obeťou domáceho násillia.

62. Okrem toho bola pre príslušníkov PZ aktualizovaná metodická pomôcka „*Metodika postupu polície v prípadoch domáceho násillia*“ a taktiež sa realizujú osobitné vzdelávania vyšetrovateľov PZ, ktorí sa špecializujú na vyšetrovanie týchto prípadov.

C. Ochrana obetí trestných činov, ochrana práv žien a detí (odporúčania č. 28, 48)

63. Novela zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov, účinná od 1. júla 2021, upravuje možnosť získať odškodnenie od štátu pre obeť násilných trestných činov, vrátane sexuálneho násillia. Nárok na odškodnenie vzniká obeť už pri začatí trestného stíhania, nie až po jeho právoplatnom skončení ako to bolo do účinnosti novely. Táto legislatívna zmena umožňuje obeť, aby získali odškodnenie v oveľa kratšom časovom horizonte a bez toho, aby sa ho museli snažiť získať najprv od páchatel'a, čo znižuje aj riziko ďalšej viktimizácie obeť počas trestného konania. Okruh obeť násilných trestných činov bol rozšírený o pozostále blízke osoby, ktoré v čase smrti žili so zomretým v spoločnej domácnosti v prípade, ak bola násilným trestným činom spôsobená smrť a o obeť trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby, trestného činu nedobrovoľného zmiznutia, ktorým bola spôsobená nemajetková ujma.

64. Za účelom zlepšenia ochrany, podpory a pomoci obeť kriminality a inej protispoločenskej činnosti, vrátane obeť obchodovania s ľuďmi, boli informačné kancelárie pre obeť trestných činov legislatívne ukotvené ako súčasť organizačnej štruktúry Ministerstva vnútra SR s účinnosťou od 1. februára 2023.

65. V máji 2023 v rámci spolupráce medzi Prezídium Policajného zboru a Ministerstvom spravodlivosti SR bola zabezpečená distribúcia letákov a brožúr „Som obeťou trestného činu“ na miesta prístupné verejnosti.

66. V spolupráci s Akadémiou Policajného zboru bol realizovaný projekt „Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov“. Zámerom budovania takýchto miestností je nielen eliminácia druhotnej viktimizácie obeť, ale aj eliminácia opakovanej viktimizácie obeť zabránením priameho kontaktu obeť s páchatel'om.

67. V rámci ďalšieho projektu, ktorým je partnerský projekt Ministerstva vnútra SR s Inštitútom pre výskum práce a rodiny pod názvom „Zlepšenie ochrany záujmov obeť – posilnenie kapacít a postupov boja proti násilliu na ženách a domácejmu násilliu“ (realizácia projektu do roku 2021) sa budovali ďalšie špeciálne výsluchové miestnosti pre obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov.

68. V rámci styku so širokou verejnosťou preventisti celoročne intenzívne realizujú preventívne aktivity a projekty zamerané na zvyšovanie informovanosti a elimináciu protispoločenskej činnosti, dotýkajúcich sa okrem iného problematiky násillia na ženách a deťoch a domáceho násillia.

69. V súvislosti s hromadným prílevom obyvateľov Ukrajiny na územie SR spôsobeným eskaláciou ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny bol vládou SR prijatý Kontingenčný plán SR pre riešenie mimoriadnej situácie pre obdobie október 2022 – marec 2023, ktorý bol následne aktualizovaný na obdobie júl – december 2023. Jedným zo strategických cieľov kontingenčného plánu je venovať zvýšenú pozornosť a ochranu osobám so špecifickými potrebami, najmä maloletým bez sprievodu, osobám so zdravotným postihnutím a ženám, ktoré sú obeťami obchodovania s ľuďmi a/alebo sexuálne a rodovo podmieneného násillia.

70. Ministerstvo vnútra SR v spolupráci s Koordinačno-metodickým centrom pre prevenciu násillia na ženách vytvorilo informačnú brožúru „Zodpovednosť za neoznámenie a neprekazenie trestného činu“. Zámerom brožúry je informovať bežných občanov o povinnosti, ktorá im vyplýva z trestnoprávnych predpisov, v prípade ak sa oboznámia s trestnou činnosťou, vrátane trestného činu obchodovania s ľuďmi. Brožúra tiež obsahuje odporúčania, ako postupovať po oboznámení sa s trestnou činnosťou, informácie o tom, aké následky hrozia v prípade nesplnenia si povinnosti oznámenia trestnej činnosti zodpovedným

orgánom alebo jej neprekazenia a kontakty na inštitúcie a subjekty poskytujúce pomoc a odborné služby obetiam.

71. Vláda SR schválila uznesením č. 594 z 13. novembra 2023 Národnú stratégiu na ochranu detí pred násilím Detstvo bez násilia pre všetky deti na roky 2023 - 2029 a príslušný Akčný plán na roky 2023 – 2026. Národná stratégia na ochranu detí pred násilím a Akčný plán Detstvo bez násilia pre všetky deti vznikli ako pokračovanie Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím (schválená vládou v roku 2014) a na základe potreby zachovania kontinuity a zlepšovania fungovania nastavených procesov a tiež tvorby a rozvíjania úloh v oblasti ochrany detí pred násilím na národnej a regionálnej úrovni.

72. Na základe výskumných dát, štatistických údajov, plnenia predchádzajúcej Stratégie na ochranu detí pred násilím, participácie detí na príprave tohto materiálu, informácií z praxe a spolupráce na nadnárodnej úrovni boli identifikované strategické ciele v novej národnej stratégii a akčnom pláne, ktoré sledujú pokračujúce zefektívňovanie ochrany detí pred násilím v oblasti prevencie, identifikácie a intervencie. Národná stratégia charakterizuje základné piliere: podpora ochrany detí pred násilím, dieťa ako súčasť spoločnosti, predchádzanie všetkým formám inštitucionálneho násilia, práva detí v ohrození a ich posilnenie a podpora vzdelávania a vedecko-výskumnej činnosti v oblasti ochrany detí pred násilím, ktoré sú do Akčného plánu premietnuté ako strategické ciele.

D. Obchodovanie s ľuďmi (odporúčania č. 106 - 119)

73. Za účelom presadzovania politík v oblasti obchodovania s ľuďmi v SR, Ministerstvo vnútra SR napĺňalo vládou SR prijatý Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2019 – 2023, ako aj Program podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi. Dňa 18. októbra 2023 schválila vláda SR Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2024 – 2028, ktorý je už šiestym národným programom v poradí. Súčasťou Národného programu je aj Akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2024 – 2028 obsahujúci konkrétne úlohy, plnením ktorých sú zaviazané rôzne subjekty v rámci SR aktívne v boji a predchádzaní trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi.

74. Určením výberovej príslušnosti na vyšetrovanie trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi s celoslovenskou pôsobnosťou pre špecializovaný útvar – Národnú jednotku boja proti nelegálnej migrácii v rámci organizačnej štruktúry Policajného zboru je posilnený boj a venovaná špeciálna pozornosť odhaľovaniu a vyšetrovaniu trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi. Samotným odhaľovaním a vyšetrovaním sa zaoberajú špeciálne školení vyšetrovatelia a operatívni pracovníci v rámci troch oddelení národnej jednotky dislokovaných na západe, strede a východe SR.

75. V úsilí predchádzať vykorisťovaniu a obchodovaniu s ľuďmi Ministerstvo vnútra SR realizuje každoročne osvetové prednášky a informačné kampane pre širokú verejnosť, najmä pre deti zo škôl, reedukačných zariadení, centier pre deti a rodiny. Zároveň boli realizované pravidelné školenia hotelového personálu, zamestnancov Centier právnej pomoci, pre členov miestnej občianskej poriadkovej služby organizované Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity a poverených príslušníkov Policajného zboru a vyšetrovateľov Policajného zboru k identifikácii obchodovania s ľuďmi v rámci projektu „Špeciálne výsluchové miestnosti pre detské obeť a ďalšie obzvlášť zraniteľné obeť trestných činov“.

76. V spolupráci s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity Ministerstvo vnútra SR organizovalo školiace aktivity k problematike obchodovania s ľuďmi pre marginalizovanú rómsku komunitu a členov miestnej občianskej poriadkovej služby a školenia

pre terénnych sociálnych pracovníkov. Ministerstvo vnútra SR spolu s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity tiež pripravilo brožúru na tému obchodovania s ľuďmi zameranú na nútené sobáše v slovenskom aj rómskom jazyku.

77. Ministerstvo vnútra SR sa zapojilo aj do kampane zameranej na boj proti obchodovaniu s ľuďmi za účelom sexuálneho vykorisťovania, ktorej tvorcom je Generálne riaditeľstvo pre boj proti organizovanému zločinu Ministerstva vnútra Bulharska s podporou platformy EMPACT, patriacou pod EUROPOL. Cieľom kampane bolo upriamiť pozornosť verejnosti a ohrozených skupín na spôsoby zapájania sa do obchodovania s ľuďmi, identifikáciu a podporu obetí ako aj na klientskú stránku.

78. V reakcii na vypuknutie vojnového konfliktu na Ukrajine a v záujme predchádzaniu obetí obchodovania s ľuďmi Ministerstvo vnútra SR participovalo na tvorbe a distribúcii informačného letáku, neskôr informačnej brožúry v 6 jazykových mutáciách, ktorá bola distribuovaná na relevantné miesta širokým spektrom štátnych aj neštátnych subjektov. V záujme včasnej identifikácie obete obchodovania s ľuďmi z radov migrantov vykonávajú priebežne zamestnanci pohovory v azylovom konaní, využívajúc v rámci svojej činnosti súbory otázok smerujúcich k identifikácii obetí obchodovania s ľuďmi. Zároveň bolo doplnené poučenie žiadateľov o udelenie azylu o informácie týkajúce sa obchodovania s ľuďmi, vrátane otázok slúžiacich na sebaidentifikáciu osoby, či nie je obeťou resp. potenciálnou obeťou obchodovania s ľuďmi. Toto poučenie dostáva každý žiadateľ o udelenie azylu v jazyku, ktorému rozumie resp. je mu do takéhoto jazyka pretlmočené. Všetci zamestnanci Migračného úradu Ministerstva vnútra SR posudzujúci individuálne žiadosti o udelenie azylu, ako aj zamestnanci prvého kontaktu so žiadateľmi o udelenie azylu absolvovali preškolenie k identifikácii potenciálnych obetí obchodovania s ľuďmi, ktoré bolo organizované v spolupráci s Informačným centrom na boj proti obchodovaniu s ľuďmi. V rámci školiacich aktivít sú školení aj príslušníci Policajného zboru služby hraničnej a cudzineckej polície a zamestnanci Útvarov policajného zaistenia pre cudzincov.

79. Pre kontinuálne zabezpečenie poskytovania služieb z programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi uzavrelo v roku 2022 Ministerstvo vnútra SR s mimovládnu organizáciou nové zmluvy o poskytovaní služieb, predmetom ktorých je poskytovanie pomoci a podpory obetiam obchodovania s ľuďmi, zabezpečenie asistovaných dobrovoľných návratov a zabezpečenie prevádzkovania Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818, na obdobie päť rokov.

80. Pracovná skupina pozostávajúca zo zástupcov viacerých rezortov a úradov vypracovala analýzu s názvom "Obchodovanie s ľuďmi za účelom pracovného vykorisťovania", ktorá je verejne prístupná na stránke Ministerstva vnútra SR. Okrem analýzy sa konal aj dvojdnový workshop za účasti zástupcov pracovnej skupiny a zástupcu Špecializovaného trestného súdu, ako aj poskytovateľov služieb v rámci Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi (Slovenskej katolíckej charity) a Medzinárodnej organizácie pre migráciu, na ktorom sa budovali kapacity odborníkov v boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ako aj hľadali možné hranice medzi obchodovaním s ľuďmi za účelom nútenej práce a zlými pracovnými podmienkami.

81. V zmysle zákona o obetiach sa za obzvlášť zraniteľnú obeť považuje aj obeť trestného činu obchodovania s ľuďmi. Každá obeť má právo na poskytnutie odbornej pomoci. Do špecializovanej odbornej pomoci obzvlášť zraniteľnej obeti patrí poskytovanie všeobecnej odbornej pomoci, poskytnutie krízovej psychologickéj intervencie, vyhodnotenie hrozby nebezpečenstva ohrozenia života alebo zdravia, sprostredkovanie poskytovania sociálnych služieb v zariadení núdzového bývania a špecializovaného sociálneho poradenstva, ak život alebo zdravie obzvlášť zraniteľnej obete je bezprostredne ohrozené.

82. Ministerstvo spravodlivosti SR v rámci svojej dotačnej schémy na podporu ľudských práv v roku 2023 podporilo projekt s názvom „*STOP obchodovaniu s ľuďmi*“, ktorý bol zameraný na vzdelávanie a zvýšenie povedomia medzi pracovníkmi v pomáhajúcich organizáciách v téme obchodovania s ľuďmi.

83. Justičná akadémia Slovenskej republiky, ktorá je nezávislou vzdelávacou inštitúciou, zabezpečuje, organizuje a vykonáva vzdelávanie pre sudcov, prokurátorov a súdnych úradníkov. V predchádzajúcom období zorganizovala podujatia, ktoré boli zamerané najmä na legislatívu, Národný referenčný mechanizmus, ktorého cieľom je poskytnúť aktualizovaný prehľad postupov v prípade identifikácie obete obchodovania s ľuďmi, Program podpory a ochrana obetí obchodovania s ľuďmi Ministerstva vnútra SR, ktorého cieľom je zavedenie koordinovaného systému za účelom znižovania trestnej činnosti obchodovania s ľuďmi; výlučnú vecnú príslušnosť Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru v súvislosti s trestným činom obchodovania s ľuďmi, obvyklý modus operandi pri trestnom čine obchodovania s ľuďmi, poznatky z aplikačnej praxe, medzinárodnú spoluprácu prostredníctvom spoločných vyšetrovacích tímov a právnej pomoci, aplikačné poznatky z trestného stíhania z trestných činov obchodovania s ľuďmi, predstavenie systému odškodňovania obetí násilných trestných činov s dôrazom na obete obchodovania s ľuďmi, vplyv systematickej zmeny odškodňovania obetí násilných trestných činov od 1. júla 2021 vo vzťahu k obetiam obchodovania s ľuďmi, možnosti pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi, ochranné opatrenia pre obete obchodovania s ľuďmi.

E. Ochrana novinárov (odporúčania č. 80, 98 – 105)

84. Slovenská právna úprava v oblasti médií zabezpečuje v súlade s európskymi štandardmi nezávislosť a slobodu médií, vrátane nezávislosti verejnoprávneho vysielateľa, mediálny pluralizmus, výkon novinárskej profesie nepodmieňuje oficiálnym uznaním zo strany štátnych orgánov, obmedzenie slobody tlače pripúšťa len v zákonom stanovených prípadoch a taktiež zaručuje ochranu zdroja a obsahu informácií. Ministerstvo kultúry SR neustále dbá na dodržiavanie základných demokratických princípov vzťahujúcich sa na slobodu prejavu a slobodné presadzovanie názorov a pri legislatívnych aktivitách dôsledne prihliada na garantovanie slobody médií a nerušený výkon práva na prístup k informáciám ako aj rešpektovanie redakčnej nezávislosti.

85. Slovensko podporuje prijatie Nariadenia EÚ o slobode médií (EMFA), zasadzuje sa za presadzovanie ochrany novinárov v rámci kampane Rady Európy za bezpečnosť novinárov, platformy Media Freedom Coalition, či prostredníctvom Summit for Democracy a poskytuje Ministerstvu spravodlivosti SR súčinnosť v oblasti strategických žalôb proti účasti verejnosti (SLAPP). Ministerstvo kultúry SR sa prihlásilo k úlohe vypracovať strategický plán implementácie odporúčania Rady Európy k súdnym žalobám SLAPP a určilo národného koordinátora v rámci kampane Rady Európy za bezpečnosť novinárov.

86. Súčasťou Stratégie kultúry a kreatívneho priemyslu Slovenskej republiky 2030, ktorá bola schválená vládou SR uznesením č. 314 z 12. júna 2023 je aj záväzok zvýšiť ochranu a bezpečnosť novinárov a novinárov. Spolupráca príslušných rezortov bude pokračovať aj pri príprave smerníc týkajúcich sa postupu polície pri útokoch na novinárov a určovaní mechanizmu monitorovania útokov na novinárov. Ide o úlohy vyplývajúce zo Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR do roku 2028. Na vypracovaní týchto dokumentov sa priamo podieľa aj Platforma na slobodu tlače a ochranu novinárov.

87. Dňa 16. októbra 2023 zriadilo Ministerstvo kultúry SR Platformu na slobodu tlače a ochranu novinárov. Prvé rokovanie platformy sa konalo dňa 8. novembra 2023. Platforma

vznikla v súlade s plnením úloh z uznesenia vlády SR č. 483 z 27. septembra 2023 k Akčnému plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2024 – 2026. Cieľom platformy je koordinácia v otázkach implementácie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných a národných iniciatív na podporu slobody tlače a ochrany novinárov. Platforma zároveň plní funkciu národného koordinačného výboru v rámci kampane Rady Európy za bezpečnosť novinárov.

88. Vo vzťahu k ochrane novinárov bol na zabezpečenie jednotného postupu Policajného zboru pri plnení úloh v súvislosti s konaním o trestnom oznámení podanom novinárom pre výkon jeho povolania vydaný interný právny akt (rozkaz prezidenta PZ č. 23/2023) o úlohách súvisiacich s podaním trestného oznámenia novinárom pre výkon jeho povolania s účinnosťou od 1. septembra 2023. Na jeho základe vedie Policajný zbor SR evidenciu upozornení Investigatívneho centra Jána Kuciaka na nedostatky v konaní o trestných oznámeniach novinárov pre výkon ich povolania. Táto evidencia bude nástrojom na vyhodnocovanie a prijímanie opatrení v rámci platnej legislatívy na zabezpečenie efektívneho konania vo veciach označených v upozorneniach, teda na odstránenie zistených nedostatkov.

89. Na základe rozpracovanej Stratégie prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti v SR do roku 2028 a jedného z jeho strategických cieľov je plánované tiež vypracovanie návrhu metodiky polície za účelom ochrany novinárov na rizikových hromadných podujatiach.

90. Policajný zbor plní úlohy nielen na úseku represie a potlačania trestnej činnosti, ale pôsobí preventívnym spôsobom a aktívne vyhľadáva protiprávnu činnosť vo virtuálnom priestore. V danom kontexte monitoruje sociálne siete a internet, pričom sa zameriava aj na vyhrážky a konania smerujúce k možnému ohrozeniu novinárov (nielen) pre výkon ich zamestnania.

91. V prípade identifikovaných protiprávných útokov cielených na novinárov sú za účelom objasnenia skutku a zistenia páchatel'a využívané adekvátne sily a prostriedky Policajného zboru, vrátane súčinnostnej koordinácie postupov rôznych útvarov Policajného zboru, najmä s odborom počítačovej kriminality národnej centrály osobitných druhov kriminality Prezídia Policajného zboru, Kriminologickým a expertíznym ústavom Policajného zboru, krajskými riaditeľstvami Policajného zboru a pod.; podľa povahy vecí sú zapájané medzinárodné organizácie Europol a Interpol, v prípade najzávažnejších trestných vecí sú vytvárané pracovné skupiny a špecializované tímy.

F. Súdnictvo, prístup k spravodlivosti (odporúčania č. 81, 92 – 95)

92. Od júna 2023 platí tzv. nová súdna mapa. Reforma umožní pojednávanie aj na pracovisku iného orgánu verejnej moci a v civilnej agende bude možné aj online pojednávanie. K ďalším zmenám patrí špecializácia krajských súdov, vznik mestských a správnych súdov.

93. V súvislosti s bojom proti korupcii začal v auguste 2021 fungovať Úrad pre správu zaisteného majetku, ktorého zriadenie vychádza zo zákona č. 312/2020 Z. z. o výkone rozhodnutia o zaistení majetku a správe zaisteného majetku a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Úrad spravuje majetok, ktorý bol zaistený v trestnom konaní, v daňovom konaní alebo pri preukazovaní pôvodu majetku podľa osobitného predpisu, ako aj pri výkone medzinárodných sankcií.

G. Boj proti korupcii (odporúčania č. 79 – 81, 95)

94. Národná kriminálna agentúra Prezídia Policajného zboru ako gestor prevencie korupcie v roku 2020, v spolupráci s ďalšími útvarmi Policajného zboru vykonala identifikáciu rizikových oblastí z hľadiska korupcie za Prezídium Policajného zboru a krajské riaditeľstvá Policajného zboru a rozpracovala ciele a opatrenia rezortného protikorupčného programu v rámci útvarov Policajného zboru (okrem Úradu inšpekčnej služby) do Akčného plánu boja proti korupcii Policajného zboru.

95. V záujme zvýšenia transparentnosti a dohľadu s cieľom bojovať proti korupcii PZ vykonáva v smere do štruktúr Policajného zboru viaceré preventívne aktivity.

96. V rámci projektu Národnej kriminálnej agentúry Prezídia Policajného zboru v spolupráci s Organizáciou pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD) sa uskutočnil odborný seminár pre lektorov Policajného zboru pod názvom „*Posilnenie integrity príslušníkov Policajného zboru*“, zameraný na posilnenie kultúry integrity, zabezpečenie odborného rastu a zvýšenie vzdelanostnej úrovne príslušníkov Policajného zboru v kontexte medzinárodného právneho rámca o integrite vo verejnej službe. Výsledkom projektu je zaškolenie príslušníkov Policajného zboru na implementáciu schválenej protikorupčnej politiky, dodržiavanie princípov integrity, štandardov správania, etických a morálnych hodnôt s cieľom uprednostniť verejný záujem a službu občanom pred osobnými záujmami v súlade s Odporúčaním OECD o integrite vo verejnej službe. Zabezpečovanie špecializovaných školení vyplýva z Akčného plánu protikorupčnej politiky Policajného zboru, ako aj z hodnotení prevencie a boja proti korupcii medzinárodnými organizáciami OSN, OECD, GRECO, Európskou komisiou a Koordinačným výborom pre pôsobenie SR v OECD.

97. Na základe odporúčania piateho kola hodnotiacej správy GRECO o Slovensku v súvislosti s hodnotením prevencie korupcie a podpory integrity v ústredných orgánoch štátnej správy (vo vysokých funkciách) a orgánoch presadzovania práva, boli prijaté opatrenia na zvýšenie zastúpenia žien v Policajnom zbore, vrátane vyšších funkcií, napríklad vo forme školení pre policajtky a policajtov, keďže medzi korupciou a diskrimináciou alebo znevýhodnením na základe pohlavia existujú nesporné väzby. Posilnenie postavenia žien v tejto súvislosti môže viesť k zníženiu korupcie (zdroj informácie „UNODC - Úrad OSN pre drogy a kriminalitu“).

H. Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov (odporúčania č. 43, 166 – 180)

98. V apríli 2021 schválila vláda SR Stratégiu rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030, ktorá svojím obsahom reflektuje, okrem iného, odporúčania adresované Slovensku v rámci 3. kola univerzálneho periodického hodnotenia Rady OSN pre ľudské práva v Ženeve a 6. kola monitoringu Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii SR (správa ECRI z 8. decembra 2020). K Stratégii boli uznesením vlády SR č. 256 zo 6. apríla 2022 schválené Akčné plány na roky 2022 – 2024, súčasťou materiálu je taktiež Metodický dokument k výpočtu hodnôt indikátorov. Stratégia je vnútorne delená na 5 prioritných oblastí – Vzdelávanie, Bývanie, Zamestnanosť, Zdravie a Boj s protirómskym rasizmom a podpora participácie. Akčné plány definujú konkrétne opatrenia, aktivity a ich merateľné ukazovatele v daných 5 prioritných oblastiach. Akčné plány sú vypracovávané v trojročných cykloch so zapojením zainteresovaných aktérov cez participatívny proces a zohľadňujúc aktuálne potreby cieľových komunít.

99. V rámci akčného plánu zdravie sa príspevková organizácia Ministerstva zdravotníctva SR Zdravé regióny podieľa na meraní rozdielov v zdravotnom stave medzi marginalizovanými

rómskymi komunitami a všeobecnou populáciou, ktoré sa budú využívať pri nastavovaní zdravotných politík. Pravidelný zber dát a správy z hodnotenia budú obsahovať údaje o využívaní zdravotných služieb, ako aj o rozdieloch v miere výskytu ochorení medzi marginalizovanými rómskymi komunitami a všeobecnou populáciou. Dáta poskytnú informácie o nerovnostiach v zdravotnom stave, ktoré môžu byť dôsledkom aj sťaženého prístupu k zdravotnej starostlivosti, ktorý môže súvisieť s diskriminačnými praktikami.

100. Dňa 13. júla 2022 vláda SR schválila strategický materiál Ministerstva kultúry SR Vízia rozvoja rómskej kultúry, jazyka a podpory identity, ktorý definuje smerovanie verejných politík so zámerom dosiahnutia väčšieho pokroku v oblasti rovnosti a začleňovania Rómov. Čiastkové ciele a opatrenia z akčného plánu by mali prispieť k posilneniu identity ako dôležitého faktoru, ktorý prispieva k pozitívnemu vývoju v sociálnom začleňovaní, napomáha zastaviť segregáciu komunít a celkovo prispieva k lepšiemu začleňovaniu či zmene postojov väčšinového obyvateľstva.

101. Súčasťou systémovej podpory uplatňovania kultúrnych práv rómskej národnostnej menšiny je štruktúra podpornej činnosti Fondu na podporu kultúry národnostných menšín, prostredníctvom ktorého bolo v roku 2021 finančne podporených 268 projektov, 260 projektov v roku 2022 a v roku 2023 dovedna 280 projektov rómskej národnostnej menšiny.

I. Inkluzívne vzdelávanie, problematika segregácie vo výchove a vzdelávaní, prístup Rómov k vzdelávaniu (odporúčania č. 124 – 133, 167 – 169, 172 – 175, 177 – 180, 182 – 188)

102. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR vypracovalo Stratégiu inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní, ktorá bola schválená uznesením vlády SR č. 732 z 8. decembra 2021. Výstupom zo stratégie sú akčné plány, vypracovávané v trojročných cykloch. Prvý akčný plán, vytvorený na obdobie 2022 – 2024, pozostáva zo šiestich oblastí: 1. Inkluzívne vzdelávanie a podporné opatrenia; 2. Poradenský systém v školstve; 3. Desegregácia vo výchove a vzdelávaní; 4. Debarierizácia školského prostredia; 5. Príprava a vzdelávanie pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov; 6. Destigmatizácia.

103. Očakávaný výsledok implementácie opatrení Stratégie inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní je inkluzívny vzdelávací systém, ktorý poskytuje vzdelávanie naozaj všetkým deťom, žiakom, študentom, s rešpektovaním individuálnych osobitostí a rozmanitých výchovno-vzdelávacích potrieb a umožňujúci naplniť ich potenciál na najvyššiu možnú mieru a zlepšenie aktuálneho stavu v oblasti vzdelávania všetkých detí, žiakov a študentov bez etnických rozdielov.

104. Zákonom č. 182/2023 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) bol s účinnosťou od 30. mája 2023 prijatý model nárokovateľných podporných opatrení, vrátane ich financovania a k prepájaniu poskytovania podporných opatrení s diagnostikou v transformovanom systéme poradenstva a prevencie. Výstupom je jednotný systém diagnostiky (nezávisle od toho, v ktorej poradni je dieťa vyšetrené, dostane rovnakú pomoc a starostlivosť), zapojenie systému multidisciplinarity (spolupráca odborníkov z rôznych oblastí), ale aj nárokovateľných opatrení (na čo má dieťa nárok vo vzdelávacom systéme, ak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby).

105. Novelou zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa s účinnosťou od 1. septembra 2023 uzákoňuje činnosť sociálneho pracovníka na školách, ktorý vykonáva sociálnu diagnostiku detí, sociálne poradenstvo rodinám a deťom, konzultácie zástupcom zariadení, pedagogickým zamestnancom

a odborným zamestnancom, vykonáva odborné činnosti vrátane aktivít na predchádzanie segregácii, vykonáva odborné metódy aj v teréne.

106. Dňom 1. septembra 2023 nadobudla účinnosť novela zákona č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Predmetnou novelou zákona sa umožnilo poskytovanie osobnej asistencie v školách a školských zariadeniach pri činnostiach podľa prílohy č. 4 zákona. Súčasne sa vytvorili legislatívne podmienky pre pôsobenie osobných asistentov na školách a v školských zariadeniach počas výchovno-vzdelávacieho procesu a voľnočasových aktivít.

107. Prierezovou témou v rámci Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania a akčného plánu č. 1 je integrácia žiakov z marginalizovaných rómskych komunít a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Odstránenie diskriminácie a segregácie v primárnom vzdelávaní je súčasťou intervencií Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania, v predprimárnom vzdelávaní zas v národných projektoch Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity v rámci Stratégie do roku 2020 a Stratégie do roku 2030 vrátane osvetových a desegregačných aktivít.

108. V rámci Plánu obnovy a odolnosti SR sa Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR venuje problematike segregácie vo výchove a vzdelávaní a problematike desegregácie škôl. Prijala sa definícia segregácie, ktorá je súčasťou schválenej novely zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (zákon č. 182/2023 Z. z.) a ktorá znie: „Segregáciou vo výchove a vzdelávaní je konanie alebo opomenutie konania, ktoré je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania podľa osobitného predpisu a v dôsledku ktorého dochádza alebo by mohlo dôjsť k priestorovému, organizačnému, fyzickému alebo sociálnemu vylučovaniu alebo oddelovaniu skupiny detí, žiakov, poslucháčov alebo účastníkov výchovy a vzdelávania bez dôvodu, ktorý vyplýva z tohto zákona.“

109. V roku 2023 bola obnovená činnosť Expertnej pracovnej skupiny Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR na podporu desegregácie škôl a implementácie úloh vyplývajúcich z Plánu obnovy a odolnosti SR. V pracovnej skupine sú zastúpené všetky relevantné sekcie a organizácie rezortu školstva, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a odborníci z mimovládnych organizácií.

110. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR zverejnilo v roku 2022 Metodický materiál desegregácie škôl pre zriaďovateľov a riaditeľov s názvom „*Spolu v jednej (školskej) lavici*“. Metodický materiál predstavuje základný rámec opatrení a odporúčaní, ktoré sa majú realizovať v triedach, školách, mestách či regiónoch. Momentálne sa pripravuje na rezorte školstva druhá metodika. Metodická príručka k interpretácii definície segregácie vo výchove a vzdelávaní a jej uplatneniu v praxi podáva najpodrobnejší výklad definície segregácie vo výchove a vzdelávaní. Príručka obsahuje tiež typy situácií, v ktorých sa segregácia môže prejavovať v špecifických podmienkach Slovenska a možné riešenia. Subjekty činné v oblasti vzdelávania by vďaka nej mali byť schopné vypracovať a prijať etické, organizačné a manažérske pravidlá k predchádzaniu diskriminácie a segregácie.

111. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR pripravuje monitoring desegregácie, ktorý bude pozostávať zo zberu a analýzy dostupných dát poukazujúcich na riziko segregácie zbieraných v rámci rezortu školstva, Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a Štátnej školskej inšpekcie. V rámci Plánu obnovy a odolnosti SR sa pripravuje Národný projekt k desegregácii, kde budú vypracované desegregačné plány vo vybraných lokalitách. Desegregačné plány budú slúžiť ako vzorové projekty pre udržateľné riešenie situácií v iných lokalitách rovnakého alebo podobného typu.

112. V rámci Plánu obnovy a odolnosti SR vytvorilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR aj grantovú schému na podporu poskytovania ranej starostlivosti deťom vo veku do šiestich rokov z prostredia marginalizovaných rómskych komunít a generačnej chudoby. Cieľom grantovej schémy je prácou s rodinami v domácom prostredí rozvíjať sociálne, kognitívne a motorické zručnosti detí, pripravovať ich na vstup do formálneho predprimárneho vzdelávania a robiť osvetu o jeho prínosoch medzi rodičmi. Dôraz je kladený na zapojenie osôb priamo z komunity ovládajúcich jej jazyk a miestne podmienky, ktoré absolvujú kvalitné školenie a mentoring. Podpora služieb ranej starostlivosti posilní rovnosť žien a mužov v marginalizovaných rómskych komunitách, a to rozvojom zručností matiek, ktorým sa zvýši sebavedomie a odhodlanie uplatniť sa na trhu práce po rodičovskej dovolenke. Na grantovú schému je z Plánu obnovy a odolnosti SR vyčlenených vyše 6,2 milióna eur na roky 2023 – 2026.

113. Na základe Akčného plánu pre Oblasť vzdelávania Stratégie Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020 došlo k zvýšeniu počtov kvalifikovaných pedagogických asistentov a odborných zamestnancov (prednostne špeciálnych pedagógov) v materských školách navštevovaných deťmi z marginalizovaných rómskych komunít/ zo sociálne znevýhodneného prostredia. Bol vytvorený program ranej starostlivosti a predškolskej prípravy, pilotný model diagnostiky a rediagnostiky detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v súlade s úlohami akčných plánov najmenej rozvinutých okresov (zákon č. 336/2015 Z. z.). Došlo k zvýšeniu prostriedkov na skvalitnenie podmienok výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v základných školách a finančne podporené zvýšenie počtu asistentov učiteľov, vychovávateľov a odborných zamestnancov v školách so zastúpením žiakov z marginalizovaných rómskych komunít/zo sociálne znevýhodneného prostredia v sume 11,85 miliónov eur (súhrn za roky 2019 a 2020).

114. V rokoch 2017 - 2023 implementoval Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity národné projekty Podpora predprimárneho vzdelávania detí z marginalizovaných rómskych komunít I. a II.. K 31. augustu 2023 absolvovalo približne 11 000 detí minimálne jeden školský rok v predprimárnom vzdelávaní v 133 materských školách. Prínos projektov bol, okrem výskumu v oblasti stimulačného programu, pre trojročné až štvorročné deti na odstraňovanie kognitívnych deficitov a vypracovania metodiky na prácu s rodinou v ich prirodzenom prostredí, najmä v zamestnávaní členov inkluzívnych tímov v prostredí materských škôl - špeciálnych pedagógov, rodičovských asistentov a koordinátorov inkluzívneho vzdelávania.

115. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity implementuje vo vybraných 56 obciach² národný projekt Rozvojové tímy I. (Program Slovensko 2021 – 2027, Aktívne začlenenie rómskych komunít, špecifický cieľ ESO4.10. Podpora sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných komunít, ako sú napríklad Rómovia (ESF+). Povinnými členmi rozvojových tímov a zamestnancami obce sú taktiež pracovníčky podpory zdravého vývoja dieťaťa v ranom veku a rodičovských zručností (Nene) a mentorky týchto pracovníčok (Nenementorky). Medzi nepovinných členov rozvojových tímov patrí aj asistent vzdelávania. Celkové finančné krytie projektu je takmer 69,6 mil. EUR z prostriedkov EÚ.

J. Podpora hospodárskeho a spoločenského rozvoja s cieľom pomáhať chudobným zvýšiť ich životnú úroveň a chrániť práva žien, detí, osôb so zdravotným postihnutím a iných zraniteľných skupín (odporúčania č. 28, 43, 121, 122, 148 – 158)

² Údaj aktuálny k 7. novembru 2023

116. Strešným strategickým dokumentom s kľúčovými opatreniami politik sociálneho začlenenia a boja proti chudobe je Národná rámcová stratégia podpory sociálneho začlenenia a boja proti chudobe. Politiky obsiahnuté v národnej rámcovej stratégii vychádzajú z existujúceho súboru politik a opatrení vyplývajúcich zo strategických, koncepčných a legislatívnych úloh jednotlivých rezortov. Stratégia sa pravidelne vyhodnocuje a aktualizuje, posledná aktualizácia bola v roku 2020 a ďalšia sa bude realizovať v roku 2024.

117. Slovenská republika má v kontexte Akčného plánu na realizáciu Európskeho piliera sociálnych práv vymedzené národné ciele do roku 2030, a to znížiť počet osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením do roku 2023 o 70 tisíc a znížiť počet detí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením do roku 2030 o 21 tisíc.

118. Jednotlivé opatrenia sociálnej politiky, vrátane legislatívy, ktoré sú zamerané na zníženie sociálneho znevýhodnenia zraniteľných a marginalizovaných skupín, sú založené na občianskom princípe pre všetky skupiny obyvateľstva rovnako.

119. Domácnosť, ktorá je bez príjmu alebo má veľmi nízky príjem, má možnosť požiadať o pomoc v hmotnej núdzi (jej poskytovanie je právne upravené zákonom č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi). Účelom pomoci je zabezpečenie ochrany domácností, ktoré si vlastným pričinením nemôžu alebo nevedia zabezpečiť alebo zvýšiť príjem vlastnou prácou, uplatnením zákonných nárokov alebo majetkom, pričom sa vychádza z ústavnej garancie zabezpečenia základných životných podmienok.

120. V súvislosti s elimináciou dopadov pandémie COVID-19 SR prijala viacero opatrení na podporu najzraniteľnejších skupín obyvateľstva. Domácnostiam, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, bola tiež z dôvodu zvýšenia výdavkov za bývanie, energie, stravu poskytnutá inflačná pomoc.

121. Štát poskytuje domácnostiam, ktoré sa ocitli v núdzi, pomoc aj prostredníctvom viacerých bezplatných odborných služieb, či už sú to služby na podporu zamestnanosti, bezplatné rodinné či dlhové poradne, ktoré boli vytvorené s cieľom pomôcť tým, ktorí sa nachádzajú v ťažkej finančnej situácii.

122. V zmysle zákona o službách zamestnanosti sa implementujú aktívne opatrenia na trhu práce s osobitným zreteľom na pracovné uplatnenie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie s cieľom podporiť ich zamestnateľnosť a zamestnanosť. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR prijalo v tejto súvislosti nasledovné národné strategické dokumenty:

- Strategické priority rozvoja zamestnanosti v SR s výhľadom do roku 2030,
- Akčný plán na ďalšie posilnenie integrácie dlhodobo nezamestnaných na trh práce v SR s výhľadom do roku 2030,
- Národný plán posilnenia Záruky pre mladých ľudí v SR s výhľadom do roku 2030.

Zároveň sa budú v rámci nového programového obdobia prostredníctvom Programu Slovensko na roky 2021 – 2027 realizovať opatrenia zamerané na rozvoj regionálnych partnerstiev, individualizované poradenstvo, nadobúdanie a rozvoj zručností, ďalšie vzdelávanie, podporu udržateľných pracovných miest (vrátane mentorovaného zapracovania) a podporu samostatnej zárobkovej činnosti. Cieľovými skupinami budú znevýhodnené osoby na trhu práce, najmä dlhodobo nezamestnaní, nízko kvalifikovaní, NEET (mladí ľudia, ktorí nemajú zamestnanie, nevzdelávajú sa a nezúčastňujú sa na odbornej príprave) a osoby so zdravotným postihnutím.

123. V zmysle zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch sa implementujú nástroje pracovnej integrácie znevýhodnených a zraniteľných osôb, ako aj nástroje na podporu tovarov a služieb zraniteľným osobám. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR prijalo Akčný plán pre sociálnu ekonomiku (APSE) 2030, ktorý predstavuje

strategický dokument v súlade s odporúčaniami Európskej komisie. Akčný plán predstavuje súbor nástrojov na podporu v oblasti tvorby pracovných miest pre znevýhodnené a zraniteľné osoby, ako aj prínos k spravodlivej a inkluzívnej obnove a k zelenej a digitálnej transformácii.

124. Vláda SR dňa 12. apríla 2023 uznesením č. 156 schválila Národný akčný plán Európskej záruky pre deti, k predloženiu ktorého sme boli zaviazaní na základe odporúčania Rady (EÚ) 2021/1004 zo 14. júna 2021. Hlavným cieľom odporúčania je zaručiť deťom účinný a bezplatný prístup k vysokokvalitnému vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve, k vzdelávaniu a školským aktivitám, prístup k zdravotnej starostlivosti, účinný prístup k zdravej výžive a primeranému bývaniu³.

125. Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020 bol aktualizovaný v roku 2021, keď vláda SR schválila Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030. Materiál bol tvorený ako otvorený dokument s aktualizáciou a vyhodnocovaním každý rok. Správa o plnení opatrení vyplývajúcich z programu za rok 2022 a návrh na jeho aktualizáciu bol schválený uznesením vlády SR č. 595 zo dňa 13. novembra 2023.

126. V prospech fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím sa nariadením vlády SR každoročne od roku 2019 zvyšovala základná výška peňažného príspevku na opatrovanie pre opatrovateľov v produktívnom veku (z 369,36 eur na súčasných 569 eur), ako aj pre opatrovateľov v dôchodkovom veku (zo 184,71 eur na súčasných 426,75 eur). Nariadením vlády SR sa zvýšila aj sadzba na jednu hodinu osobnej asistencie z 3,82 eur na 5,52 eur. Zároveň sa novelizoval zákon č. 447/2008 Z. z., ktorým sa upravila výška peňažného príspevku na kúpu motorového vozidla zo 6 638,79 eur na najviac 13 277,58 eur a výška peňažného príspevku na kúpu motorového vozidla s automatickou prevodovkou z 8 298,48 eur na najviac 16 596,96 eur.

127. Novelou zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti sa upravili viaceré práva pacientov. Osoba s ťažkým zdravotným postihnutím má pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti právo na prítomnosť blízkej osoby, ak prítomnosť takejto osoby nenaruša poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti v súvislosti s pôrodom má žena právo na prítomnosť ňou určenej sprevádzajúcej osoby (prípadne viacerých osôb, ak to dovoľujú podmienky zdravotníckeho zariadenia).

K. Migračná a integračná politika cudzincov (odporúčania č. 189 – 195)

128. V rámci realizácie migračnej politiky SR v súvislosti s integráciou cudzincov sa priebežne plnia viaceré opatrenia. Integrácia osôb s udelenou medzinárodnou ochranou do slovenskej spoločnosti je v súčasnosti realizovaná prostredníctvom integračného projektu financovaného z Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF).

129. V rámci integračného projektu je osobám s udelenou medzinárodnou ochranou poskytované sociálne, psychologické, pracovné a právne poradenstvo, bezplatná výučba slovenského jazyka, doplnková zdravotná a materiálna pomoc.

130. V rámci prvotnej integrácie vypláca Ministerstvo vnútra SR podľa zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle jednorazový a integračný príspevok. Integračný príspevok je vyplácaný po udelení

³ Detailnejšie informácie o opatreniach na podporu a ochranu práv dieťaťa sa nachádzajú v priebežnej hodnotiacej správe, ktorú SR spracovala v roku 2021

azyly, alebo poskytnutí doplnkovej ochrany šesť mesiacov a slúži na zabezpečenie bývania a základných životných potrieb.

131. V prípade zraniteľných osôb napr. so zdravotným znevýhodnením alebo v dôchodkovom veku je poskytovaná finančná pomoc prostredníctvom projektu financovaného z AMIF, nakoľko tieto osoby nespĺňajú nevyhnutné podmienky na priznanie starobného alebo invalidného dôchodku a sú odkázané len na dávky v hmotnej núdzi.

132. V súvislosti s odídencami sa poskytuje príspevok na ubytovanie, ktorého výška sa vypláca v závislosti od veku ubytovaných osôb, pričom za maloleté osoby do 15 rokov je príspevok vyplácaný v polovičnej výške.

133. Odídencom z Ukrajiny, ktorí požiadali o dočasné útočisko alebo ktorým bolo poskytnuté dočasné útočisko, sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, a to za rovnakých podmienok ako občanom SR.

134. Boli upravené podmienky pre poskytovanie dotácií Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktoré sa poskytujú za účelom podpory plnenia školskej dochádzky detí, tak aby mohli byť poskytované aj deťom z Ukrajiny integrovaným do slovenských škôl (dotácia na podporu stravovacích návykov dieťaťa a dotácia na podporu výchovy k plneniu školských povinností dieťaťa).

135. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR poskytlo špecifický príspevok zriaďovateľom škôl na školské potreby pre žiakov utekajúcich pred vojnovým konfliktom na Ukrajine, ktorí boli zaradení do škôl v SR v období od marca do júna vo výške 200 eur na žiaka. Od marca 2022 začal štát poskytovať „mesačné prostriedky na žiaka“ aj zriaďovateľom škôl na podporu integrácie detí a žiakov z Ukrajiny, ktorí sú v postavení žiadateľov o dočasné útočisko alebo ktorým bolo poskytnuté dočasné útočisko na území Slovenskej republiky.

136. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR refunduje školám poskytovanie jazykových kurzov pre deti, ktoré neovládajú vyučovací jazyk. V období od marca 2022 do januára 2023 bolo zriaďovateľom základných a stredných škôl poskytnutých 721 391 eur na jazykové kurzy pre žiakov z Ukrajiny.

L. Práva osôb patriacich k národnostným menšinám a používanie jazykov menšín vo verejnom živote (odporúčania č.159 -164)

137. V súlade s Akčným plánom ochrany práv osôb patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na roky 2016 - 2020 bol participatívnym spôsobom vytvorený legislatívny zámer zákona o národnostných menšinách.

138. Úrad splnomocnenca vlády pre národnostné menšiny pravidelne v dvojročných intervaloch vypracúva Správu o stave používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky (naposledy za obdobie rokov 2021 - 2022). Správa poskytuje komplexnú analýzu používania jazykov národnostných menšín v úradnom styku v SR. Správy identifikujú aktuálny stav, postupné napredovanie v tejto oblasti, ale aj pretrvávajúce nedostatky a cesty k ich odstráneniu.

139. Na základe Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021 pripravil Úrad splnomocnenca vlády pre národnostné menšiny návrh nariadenia vlády SR, v ktorom sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 15 % obyvateľstva a v ktorých je záväzné dodržanie zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín. Vláda SR nariadenie schválila pod číslom 35/2023 a je účinné od 1. marca 2023. Počet národnostných obcí narástol, a to hlavne o rusínske a rómske menšinové obce. Splnomocnenec vlády pre národnostné menšiny metodicky usmerňuje orgány verejnej

moci, orgány územnej samosprávy, ale aj veľké podniky, obchodné reťazce a iné právnické osoby v oblasti používania jazykov národnostných menšín a vybavuje podania občanov v tejto oblasti. Tým efektívne podporuje používanie jazykov národnostných menšín vrátane vizuálnej dvojjazyčnosti na územiach obývaných príslušníkmi národnostných menšín.

140. Vláda SR 7. júna 2023 uznala vietnamskú menšinu, ktorá sa tak stala 14-tou oficiálne uznanou národnostnou menšinou na Slovensku. Úrad splnomocnenca vlády pre národnostné menšiny okamžite začal s prípravou začlenenia vietnamskej menšiny do rozhodovacích procesov. Po voľbách do Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny bol vymenovaný zástupca vietnamskej národnostnej menšiny do výboru.